

Ivo Lola nije sam: Stotinu godina od rođenja Ive Lole Ribara

Autor Administrator

Sunday, 24 April 2016

Zadnja Promjena Monday, 25 April 2016

Prije stotinu godina u Zagreb u Reinerovoj ulici br. 4, 23. travnja 1916. rodio se Ivan Ribar, sin dr. Ivana Ribara i majke Tonice. Majka Tonica je u Zagreb iz Đakova stigla tek tri godine prije, kao udovica s troje djece da se poveže s najbližom rodbinom nakon smrti prvog muža. A dr. Ivan Ribar je 1913. izabran kao narodni zastupnik đakovačkog izbornog kotara u Hrvatskom saboru i narodni poslanik u Peščenjaku.

Rodna kuća Ive Lole u Zagrebu je poznata kao osobna stambeno najamna kuća arhitekta Hermana Bolléa. Nekoliko puta je promijenila svoju prvotnu adresu Reinerova br. 4. U kraljevini Jugoslaviji je ta ulica preimenovana u Žerjavićevu, da bi u socijalističkoj Jugoslaviji adresa bila preimenovana po danu oslobođenja Zagreba, 8. maja 1945. br. 64. Danas se ova zgrada nalazi na adresi Jurja Žerjavića 4. Već od 1946. na njoj je stajala spomen ploča s ovim tekstom: "Ovdje se rodio narodni heroj Ivo Lola Ribar sekretar Saveza komunističke omladine Jugoslavije poginuo na Glamočkom polju 27. IX. 1943. god. Neumrlom omladinskom rukovodiocu postavlja ovu spomen ploču III kongres narodne omladine Jugoslavije 16. maja 1946." Ploča je uklonjena 1990. kao i mnoge spomen ploče u Hrvatskoj, no pri ovom uklanjanju su i detaljno zameteni tragovi s fasade, tako da se na ovoj derutnoj zgradi trenutno samo bijele grafiti i nova žbuka na mjestu spomen ploče. Osim ove ploče uklonjeno je i poprsje iz parka na Selskoj cesti 7 koji je nekada nosio ime Ive Lole Ribara, kao i obližnji dom zdravlja u tada Ulici Lole Ribara. Uklonjena su i poprsja iz studentskog doma na Lašćanskoj cesti, i vrtića u Rusanovoj koji su nosila njegovo ime. A XVI. gimnazija u Križanićevoj je nosila ime "Braća Ribar" i u njoj su bila poprsja Jurice i Ivana uz stihove "Mrtvi žive u namarastu, rasti, mladi i raspjevanimoji drugovi, mrtvi žive u nama" Osim toga uklonjene su sve spomen ploče koje su obilježavale ilegalne punktove i partijske konferencije iz predratnog i ratnog doba na kojima je sudjelovao i Ivo Lolo. Tako je Ivo Lolo Ribar u kontrarevolucionarnom vihoru potpuno izbrisan iz memorije grada Zagreba. Sve do pred lokalne izbore 2009. kad su mu SDP-ovi zastupnici odlučili vratiti ulicu kao: "Osobi ispred svog vremena, intelektualcu, čovjeku velike erudicije, organizacijskog i literarnog talenta, borcu za socijalnu pravdu, slobodu, demokraciju, čovjeku empatije i interkulturalnosti", kako je stajalo u priopćenju. I takav čovjek je tad dobio ulicu u izgradnji u produženju Jarunske ulice, ulicu bez iti jedne kuće i broja, ugibalište od par metara. Možda ta i takva ulica i ima neko simboličko značenje, možda je stvarno potrebno iznova ispričati zaboravljenu priču o "neumrlom" narodnom heroju kao što će biti potrebno izgraditi cijelu tu novu ulicu i kuću na njoj. Mnogima je slabo poznata epizoda iz njegova života kad je bio aktivan u svjetskom omladinskom mirovnom pokretu u osvit Drugog svjetskog rata, u koji ga je uključio Veljko Vlahović. U veljači 1936. godine Lolo odlazi na Međunarodnu omladinsku konferenciju za mir Bruxellesu. U rujnu iste godine, u Ženevu, na radu Svjetskog omladinskog kongresa, a kolovoza 1937. prisustvovao je sastanku Svjetske studentske zajednice za mir, slobodu i kulturu u Parizu. On tamo odlazi kao predstavnik jugoslavenske omladine i svojim je načelima i ugledom znatno utjecao da već afirmiran pokret mladih u Jugoslaviji dobije i međunarodno priznanje, koje se ogledalo u činjenici što su jugoslavenski prijedlozi rezolucija usvajani kao službeni dokumenti tih skupova. A te rezolucije se najbolje mogu sažeti u rečenici koja je bila napisana velikim slovima: OMLADINO SVIJETA, UJEDINI SE U OBRANI MIRA! Lolo je tad izabran za člana Predsjedništva i Administrativnog savjeta Kongresa. "Glas mira" – mirovni glasnik hrvatske omladine, koji je tiskan u Splitu 1936. i u zaglavlju ima citat Stjepana Radića: "Iz pravice i mira slobode izvira" donosi nažalost proročanski uvodnik koji je napisao Ivo Lolo u kojem između ostalog piše: "I kod nas je kampanja protiv kongresa bila ostra. I kod nas još ima jakih omladinskih snaga, onih kojima je mjesto u mirovnoj borbi, a koje, uslijed žalostnih nesporazuma nisu još; danas s nama. Mislim, u prvom redu, na organizacije katoličke omladine u Hrvatskoj i Sloveniji – konsolidiranjem naših današnjih snaga, popularizacijom Kongresa i njegovih rezultata, rasvjetljivanjem svih problema mirovne politike, mi moramo ne samo jače aktivirati one koji su već danas s nama, već i zadobiti, davajući im sve potrebne garancije za jednu lojalnu i iskrenu saradnju i one mase omladine od kojih smo još; na žalost, razdvojeni. Treba zaista predati cijeloj omladini apel i duh Ženevskog kongresa: duh saradnje, bratske i iskrene, za ono što nam je svima najsvetije, - preko svih razlika koje nas dijele. Jer i toga imaju svi biti svjesni – ne ujedinito li se mi danas u našoj zajedničkoj borbi protiv rata, a za bolju budućnost u miru, ne ujedinito li se svi, nego i dalje budemo gledali na naše međusobne razlike, oni koji će nas sutra zvati u robove, gdje ćemo ginuti, neće gledati na te naše razlike, i bit ćemo im podjednako dobri, bili mi desničari ili ljevičari, katolici ili protestanti, demokrati ili marksisti." Nažalost omladina se nije ujedinita i započeo je Drugi svjetski rat i na području Jugoslavije. Lolo u kolovozu 1941. piše Proglas CK SKOJ-a u kojem između ostalog poručuje: "HRVATSKA OMLADINO! Razbojnik Pavelić pretvara tvoju svetu hrvatsku zemlju u jednu od baza fašističkog napada na bratski ruski narod. On te primorava da ideš na rad u Njemačku, kako bi hitlerovska banda mogla osloboditi i tvoje ljude za front. On te nasilno tjera u tzv. „dobrovoljačke“ legije protiv ruskog naroda, protiv sopstvene budućnosti. Kao niko u historiji, on je ukaljao svetlo hrvatsko ime Matije Gubca, ime nebrojenih legija boraca za slobodu Hrvata protiv njemačke i mađarske vekovne tiranije. On je predao najlepše krajeve tvoje zemlje tuđinu i pretvorio Hrvatsku u koloniju italijanskih i njemačkih fašista. U ustaškim ki režim nasilja, pljačke i krvi! Ujedini se, omladino Hrvatske, sa svojom srpskom, crnogorskom i slovenačkom braćom i proteraj iz tvoje domovine okupatore i njihove ustaške slugе – učini Hrvatsku zaista slobodnom!" Ivo Lolo i Edvard Kardelj od početka 1942. borave u Zagrebu kao ilegalci i rukovode ustankom na "neoslobođenim krajevima". U Zagrebu je situacija bila jako loša, izginuli su skoro svi iz CK SKOJ-a (Joža Vlahović, Buda Tomović, Đoka Zličić i drugi); uništen je Prvi partizanski zagorski bataljon "Marija Gubec", nema glasa o sudbini njegove zaručnice Slobodne i Lolo ne uspijeva naći uvjete za pokretanje novog CK SKOJ-a. Sve to se nagomilalo i Lolo nudi prvu ponudu ostavke u NOR-u. U izvještaju Tito od 3. kolovoza 1942. kaže: "Hoću da – po prvi put – istaknem i svoje pitanje. Ja sam već

pet godina na toj funkciji, ostarilo se pomalo, a i u toku zadnje godine silom prilika, ilegalnosti, rada u VŠ itd. udaljio sam se malo od svakodnevnih problema toga sektora. Ja ne postavljam pitanje da me sada razrešite te funkcije: naprotiv, smatram da treba još da pomognem mlađim drugovima i na tom sektoru dok ne izraste jedno novo rukovodstvo. Ali ta pomoæ bit æe silom okolnosti sve više samo opšta politieka pomoæ, u neku ruku veza između nas — tj. CK — i omladinskog rada, pa je baš zato i potrebno da aktivnije poradimo na podizanju novih samostalnih rukovodeæih kadrova na tom sektoru, naroèito sada s obzirom na pogibiju svih biranih èlanova omladine"Pretposljednje dane svog bogatog i burnog života Lolo je proveo u Dalmaciji zajedno s Vickom Krstuloviæem. Njegov posljednji èlanak izlazi u Slobodnoj Dalmaciji od 3. rujna 1943. u kojem opisuje raspoloženje u Dalmaciji uoèi kapitulacije Italije u uvodniku "Ništa više ne može zaustaviti pobjedonosni hod ustanka u Dalmaciji" gdje opisuje stanje "izdajnièke klike": "Èetnièke bande, na život i smrt povezane sa svojim gospodarom — okupatorom, poèele su da se pripremaju da iz njegovih ruku prime ,vlast u Dalmaciji i izvrše organizovan i planski pokolj dalmatinskih Hrvata, kako bi za danas spasile svoje priljave živote, a za sutra — obezbijedile vlast i pljaèku velikosrpskim èetnièkim glavešinama iz jugoslavenskih izbjeglièkih krugova.Ustaški zlikovci, koji u Dalmaciji ne predstavljaju odavno više ništa do bandu najobiènijih oèajnika, u smrtnom strahu da æe biti ostavljeni sami sebi pred narodnim gnjevom, sve se tješnje povezuju sa èeticima i zovu u pomoæ njemaèkog okupatora, da im — ma i na kratko! — produži život u Dalmaciji."10. rujna 1943. Lolo ulazi u Split u autobusu na kojem je stala istaknuta hrvatska zastava s petokrakom zvijezdom. A grad ga je doèekao potpuno okiæem crvenim suknama, od brodova do zgrada. Nakon uspješnih pregovora o predaji talijanski jedinica obratio se gomili Spliæana:"Drugovi i drugarice! Grad Split, kolijevka hrvatstva, centar našeg Jadrana, oslobođen je zahvaljujuæi našoj vojsci i zahvaljujuæi vama, građanima, radnicima, seljacima, omladini i ženama Splita.Drugovi i drugarice! Bandit Paveliæ, koji je vas veæ jednom prodao Talijanima, danas je htio da vas po drugi put proda i to još mnogo gore, Nijemcima. On je htio da to predstavi kao nekakvo oslobođenje Dalmacije, ali ta gospoda su se prevarila. Dalmacija je slobodna, ali Dalmaciju je oslobodio njen narod i vojska tog naroda. Na Marijanu, poslije dvije godine, vije se hrvatska zastava, ali ne sa slovom U, nego s petokrakom zvijezdom."Za kraj bismo završili ovaj ponovni susret s likom i djelom Ive Lole u pozitivnom tonu s njegovim izvještajem vrhovnom štabu o stanju u oslobođenom Splitu:"Splitski ustanak je nešto što se bitno razlikuje od svega do sada. U ovom sluèaju mi smo grad dobili u prvom redu akcijom iznutra, a tek u drugom dejstvu naših vojnih jedinica spolja.Narodne mase pokazuju nevjerovatan primjer jedinstva, discipline i inicijative i samo to objašnjava rezultate koje smo uspjeli postiaæi. O svemu æu Vam podrobno javiti ovih dana u opširnijem izvještaju.U prilogu jedan broj lista „Slobodna Dalmacija',koji sad izlazi u Splitu u 16.000 primjeraka. Mnogo drugarskih pozdrava svima."SMRT FAŠIZMU — SLOBODA NARODU!LoloLovro krnjiæ 23.4.2016.Lupiga.com #antifašizam #antifascism